

Національна академія аграрних наук України
Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»
Житомирський національний агроекологічний університет
Національний університет харчових технологій
Литовський інститут аграрної економіки
Інститут економіки сільського господарства та продовольства
(м. Варшава, Польща)
Інститут системних досліджень в АПК Національної академії наук
Білорусії
Казахський НДІ економіки АПК і розвитку сільських територій

**Матеріали Восьмої міжнародної
науково-практичної молодіжної
інтернет-конференції (у заочній формі)**

**ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО
СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ**

30 вересня 2017 року

Київ
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки»
2017

УДК 631.1.016:338.432

П 26

Редакційна колегія: Ю.О. Лупенко, В.М. Жук, М.І. Пугачов, О.Г. Шпикуляк, М.І. Козак, Н.М. Столярчук, О.І. Стародуб, І.М. Беженар, В.В. Гарбар, Л.О. Лазутіна, М.А. Лисак, С.М. Остапчук, О.П. Панадій.

Рецензенти: *Малік М. Й.* – доктор економічних наук, професор, академік НААН;
Пугачов М. І. – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НААН

Рекомендовано до друку вченою радою Національного наукового центру «Інститут аграрної економіки» (протокол № 11 від 26.10.2017 р.)

Посвідчення УкрІНТЕІ № 553 від 06 вересня 2017 року

П 26 **Перспективи** розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації: Матеріали Восьмої міжнародної науково-практичної молодіжної інтернет-конференції (у заочній формі), 30 вересня 2017 року / редкол. : Ю. О. Лупенко та ін. – К.: ННЦ «ІАЕ», 2017. – 254 с.

Висвітлено теоретичні та прикладні засади розвитку економіки України та інших країн в умовах глобалізації. Матеріали розраховані на наукових працівників, професорсько-викладацький контингент вищих навчальних закладів, керівників і фахівців виробничих структур, державних органів управління, широкий загал читачів.

УДК 631.1.016:338.432

© Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», 2017

ЗМІСТ

1.	<i>Байбардина Т.Н., Бурцева О.А., Шавель А.Г.</i>	Тенденции и приоритеты развития сельскохозяйственного производства Республики Беларусь	6
2.	<i>Байбардина Т.Н., Кураמיшина Г.А., Мачалова В.В.</i>	Приоритеты инновационного развития в Республике Беларусь	11
3.	<i>Беженар І.М., Півторак В.С.</i>	Особливості та перспективи розвитку географічних зазначень в Україні	16
4.	<i>Бінчаровська Т.А.</i>	Теоретичні засади бухгалтерського обліку земельних ресурсів сільськогосподарських підприємств	21
5.	<i>Богатир Л.В., Караульна В.М., Єзерковський А.В.</i>	Економічна оцінка вирощування кукурудзи на силос залежно від основного обробітку ґрунту та добрив	24
6.	<i>Бондар Ю.В.</i>	Характеристика контролю якості аудиторських послуг через призму сутності поняття „контроль”	27
7.	<i>Вихристюк С.В.</i>	Нормативне правове забезпечення обліку грошових коштів	31
8.	<i>Відомська З.О.</i>	Стратегічні напрями розвитку зернового господарства	35
9.	<i>Гарбар В.В.</i>	Інвестиційне забезпечення однієї з провідних галузей економіки України – сільського господарства	40
10.	<i>Грецька Н.А.</i>	Проблеми інфраструктурно-логістичного забезпечення потреб вітчизняних виробників зернових культур у виведенні продукції на закордонні ринки	44
11.	<i>Грудько С.В., Семашко А.А.</i>	Применение метода Activity Based Costing для распределения косвенных расходов на сельскохозяйственных предприятиях	49
12.	<i>Гусаков Е.В.</i>	Особенности развития кооперации и интеграции в АПК	55
13.	<i>Гуторов А.О., Єрмоленко О.А.</i>	Мотиви транснаціональної інтеграції аграрного сектора економіки України	61
14.	<i>Дем'яненко Т.Є.</i>	Розвиток теоретичних положень внутрішнього аудиту в умовах глобалізації	65
15.	<i>Дзюбенко О.М.</i>	Магістральні напрями інвестиційно-інноваційного розвитку лісового господарства	70
16.	<i>Дуйсенбекова А.А.</i>	Анализ динамики производства продовольствия в Восточно-Казахстанской области	73
17.	<i>Духницький Б.В.</i>	Торівля агропродовольчою продукцією між Україною та країнами азії	78
18.	<i>Заболотна С.П., Кірейцева О.В.</i>	Вплив глобалізації на економіку	81
19.	<i>Кабанова О.П.</i>	Організаційні аспекти класифікації основних засобів аграрних підприємств	85

Таким образом, изучение вопросов, связанных с кооперацией, интеграцией, а также процессами создания интегрированных структур и кластерных образований призвано сформировать квалифицированное понимание данной сравнительно сложной деятельности и облегчить процесс их практической реализации.

Список использованных источников:

1. Гусаков, В. Г. Каким быть кооперативно-интеграционным объединениям в АПК Беларуси / В. Г. Гусаков // Белорус. с. х. – 2010. – № 2. – С. 4–11.

2. Гусаков, В. Г. Новейшие научные рекомендации по созданию единых сквозных продуктовых компаний / В. Г. Гусаков // Вестн. Белорус. гос. с.-х. акад. – 2012. – № 1. – С. 5–10.

3. Гусаков, В. Г. Научные основы создания продуктовых компаний / В. Г. Гусаков, М. И. Запольский ; Нац. акад. наук Беларуси, Ин-т систем. исслед. в АПК НАН Беларуси. – Минск : Беларус. навука, 2012. – 195 с.

4. Научные основы и организационно-экономический механизм эффективного функционирования кооперативно-интеграционных объединений в АПК / Е. В. Гусаков ; Национальная академия наук Беларуси. – Минск : Беларуская навука, 2015. – 206 с.

5. Пилипук, А. В. Институциональное пространство кластерной агропродовольственной системы Евразийского экономического союза: аспекты теории и практики / А. В. Пилипук, Е. В. Гусаков, Ф. И. Субоч ; Нац. акад. Наук Беларуси, Ин-т систем. исслед. в АПК. – Минск : Беларуская навука, 2016. – 265 с.

УДК 631:339.9

**Гуторов А. О., к.е.н., с.н.с., докторант
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки» НААН, Україна
Єрмоленко О. А., к.е.н., доцент, доцент кафедри
Харківський національний
економічний університет ім. С. Кузнеця, Україна**

**МОТИВИ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ АГРАРНОГО
СЕКТОРА ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ**

Проблема інтернаціоналізації агропромислового виробництва загострилася в Україні з набуттям незалежності. На той час істотно зросла циклічність виробництва, посилювалися диспропорції в розвитку

окремих галузей економіки та міжгалузевих відносин. В основі цього лежало постійне порушення відтворювальних процесів, ідеологія підпорядкування села промисловості, плановий характер усіх сфер економічних відносин.

Основними мотивами транснаціоналізації аграрного сектора економіки України є:

1. Розширення ринків збуту продукції міжнародних корпорацій. Підвищення ефективності діяльності ТНК досягають за допомогою зростання глобальної конкурентоспроможності і дальшої концентрації капіталу, що можливо лише завдяки міжнародним економічним відносинам і транскордонному співробітництву.

2. Порівняно низька вартість робочої сили в країнах-реципієнтах. За інших рівних умов максимізації прибутку ТНК досягають за рахунок оптимізації витрат праці й капіталу. Так, у 2015 р. середньорічна номінальна заробітна плата працівників, зайнятих у сільськогосподарському виробництві, в Україні була понад у 15 разів нижчою за середньоєвропейську, а щодо таких країн, як Німеччина, Франція, Нідерланди й Люксембург різниця була майже тридцятикратною. До того ж зіставивши органічну будову капіталу німецького агропромислового холдингу BayWa AG і вітчизняного Kernel Holding S. A., нами ми довели, що оплата праці найманих працівників в Україні є набагато нижчою за її продуктивність [1, с. 124]. Відтак складаються об'єктивні умови для отримання додаткового наддоходу власниками ТНК за рахунок привласнення неоплаченої частини новоствореної вартості продукції.

3. Порівняно низька вартість земельних та інших природних ресурсів у країнах-реципієнтах. Загальновідомо, що основним засобом виробництва і просторовим базисом розміщення продуктивних сил у сільському господарстві є земля. Аграрна політика переважної більшості розвинутих країн світу спрямована на недопущення нецільового використання земель та швидкої зміни їхніх власників або орендарів. Завдяки сукупному впливу економічних чинників вартість сільськогосподарських угідь є високою. Так, за даними Євростату, у 2009 р. (рік останнього обстеження цін на землю) вартість 1 га ріллі в Данії становила 27,0 тис. євро, в Іспанії – 12,5 тис. євро, в Нідерландах – понад 47,6 тис. євро. Орендна плата за цей вид угідь становила 534,77 євро/га, 189,00 й 496,53 євро/га відповідно. За станом на 01.01.2016 р. середній розмір орендної плати за земельні частки-паї в Україні становив 862,34 грн/га, або 32,88 євро/га; нормативна грошова оцінка 1 га ріллі відповідно дорівнювала 30927,77 грн/га, або

1179,41 євро/га. Цілком очевидно, що українські показники, незважаючи на час, є більше ніж удесятеро менші за європейські.

4. Мінімізація трансакційних витрат ТНК. Збільшення масштабів діяльності агропромислових формувань неодмінно тягне за собою пропорційне зростання кількості різноманітних угод та витрат, пов'язаних з їхнім обслуговуванням. Зокрема, значну частину трансакційних витрат становлять витрати на оформлення договорів оренди земельних ділянок. Через те, що рівень парцеляції земель в Україні істотно нижчий, ніж у країнах, основою аграрного устрою яких є сімейні ферми і малі фермерські господарства, формування потрібного розміру земельних ресурсів підприємства коштує дешевше. Крім цього, є випадки афіліації або оренди цілісних майнових комплексів (господарств) площею понад 3 тис. га.

5. Зниження транспортних витрат і митних платежів. Переміщення частини виробництва до країни-реципієнта дає змогу ТНК істотно зменшити затрати на транспортування товарів до споживачів. Відмінності в системах митного законодавства створюють можливості для мінімізації відповідних зборів і платежів, подолання ембарго або норм антимонопольного права тощо.

6. Отримання доступу до програм державної підтримки розвитку сільського господарства. Розміщуючи свої виробничі потужності в Україні ТНК, через дочірні підприємства набувають право на пільгове кредитування для придбання сільгосптехніки чи будівництва нових ферм і комплексів, закладки багаторічних насаджень, відшкодування ПДВ, коштів державної підтримки виробництва окремих видів продукції рослинництва і тваринництва.

7. Оптимізація податкового навантаження. Диференціація податків і їх видів за країнами світу дає змогу ТНК обрати для розміщення виробництва ту територію, в якій податковий тиск буде найменший, а податкове законодавство – більш ліберальним. Найбільш поширеними механізмами зниження податкового навантаження є використання механізму трансфертного ціноутворення, офшорних зон і зон спеціальної юрисдикції, пільгових режимів оподаткування сільськогосподарських товаровиробників (фіксований сільськогосподарський податок), наявність податкових пільг і податкових канікул для іноземних інвесторів. Окремо слід зазначити, що пріоритетним є вибір тих країн, у яких вартість надкористування і штрафи за забруднення навколишнього природного середовища найнижчі.

8. Диверсифікація ризиків. Інтернаціоналізація виробництва виступає своєрідним інструментом зниження природних, виробничих,

ринкових, валютних і інших видів ризиків економічної діяльності. До того ж політична ситуація і рівень сформованості громадянського суспільства є вагомим джерелом отримання політичної квазіренти і преференцій для ТНК.

Також зазначимо, що за нинішніх умов і тенденцій секторального розвитку економіка України та аграрний сектор зокрема, перетворюються на сировинний придаток інших країн світу, що є серйозною загрозою національній безпеці держави. У цьому аспекті транснаціональна інтеграція стає експансією, а прямі іноземні інвестиції є «неякісними», спрямованими на поглиблення боргової кризи і залежності. Транснаціональні корпорації до того ж відіграють роль недобросовісних гравців на ринку, метою яких стає не переміщення високотехнологічного виробництва, а монополізація локальних ринків, доступ до дешевих ресурсів тощо. Для утримання своїх позицій вони активно використовують інститут політичної квазіренти, не даючи змоги провадити дієві реформи і регуляторні заходи. У кінцевому підсумку це призводить до зростання рівня бідності й безробіття в країні, деградації села, руйнації національної ідентичності. Парадоксально, але, як зазначають відомі вчені, транснаціоналізація є «примарним благополуччям», яке проявляється в тому, що на тлі хронічної кризи в економіці й при значних галузевих диспропорціях уряди країн прагнуть створити сприятливі умови для залучення ТНК в економіку, закріпити їхні позиції в державі на тривалий час, гарантувати права власності й вільної діяльності тощо [2].

На нашу думку, транснаціональна інтеграція може бути ефективною й конструктивною у довгостроковій перспективі лише за умов розробки і провадження чітких стандартів діяльності ТНК й іноземних інвесторів в Україні, особливо в аграрному секторі економіки. Селективну політику щодо ТНК потрібно здійснювати, ґрунтуючись на стратегічних пріоритетах розвитку України, її національній безпеці і глобальній конкурентоспроможності. Система регуляторних заходів має базуватися на принципі обмеження рентоорієнтованої поведінки, коли частину рентних і квазірентних надходів корпорацій вилучають на користь громади.

Список використаних джерел:

1. Гуторов А. О. Вертикально інтегровані структури у сільському господарстві: економічні засади формування та розвитку / А. О. Гуторов // Економіка і прогнозування. – 2011. – № 1. – С. 120–130.
2. Gutorov A. Transnational Integration of the Agrarian Sector of the Economy of Ukraine / A. Gutorov, O. Yermolenko // Structural Risks and Systemic Dynamics of Socio-Economic Development of the National

Economy: the European Vector / [A. Gutorov, H. Kizin, I. Kasilov, et al.] ; ed. by O. Vlasiuk [et al.]. – Bydgoszcz : University of Economy Publishing, 2017. – Vol. 2. – Pp. 263–284.

УДК 657.6

**Дем'яненко Т.Є., аспірант*,
Національний науковий центр
«Інститут аграрної економіки», Україна**

РОЗВИТОК ТЕОРЕТИЧНИХ ПОЛОЖЕНЬ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Прийняття управлінських рішень в умовах динамічного розвитку світових інтеграційних процесів базується насамперед на значному обсязі даних, які необхідно зібрати, відповідним чином опрацювати перетворивши в достовірну інформацію, важливу для прийняття управлінських рішень. Формування якісної інформаційної бази перш за все щодо внутрішніх процесів на підприємстві виступає об'єктивною передумовою його успіху.

Визначення повноважень і ролі внутрішнього аудиту в системі управління підприємством неможливе без точного розуміння його поняття і сутності. Класичні розробки та дослідження провідних вітчизняних вчених окреслюють поняття внутрішнього аудиту, але не достатньо повно висвітлюють його роль і функціональні завдання в управлінні підприємством з урахуванням сучасних процесів глобалізації та євроінтеграції. Саме тому актуальними є дослідження і розвиток теоретичних положень щодо сутності поняття внутрішнього аудиту у напрямі його поглиблення на основі міжнародних стандартів аудиту.

Класичне розуміння поняття внутрішній аудит закладено в працях вітчизняних та зарубіжних вчених, таких як Андреев В.Д., Бутинець Ф.Ф., Дрозд І.К., Давидов Г.М., Каменська Т.О., Корінько М.Д., Пантелеев В.П., Петрик О.А., Редько О.Ю., Сухарева Л.А., Шалімова Н.С., Р. Адамс, К. Друрі, Б. Еймз, Б. Ніддлз, Р. Монтгомері, Х. Прентіс, Дж. Рідлі, Дж. Робертсон, Л. Соєр, П. Фрідман та інші.

Як систему контролю, основним об'єктом якої є правильність ведення бухгалтерського обліку розглядають «внутрішній аудит» Андреев В.Д., Бутинець Ф.Ф., Мочерний С.В., Пантелеев В.П., Пономаренко П.Г. Кожен з провідних вчених наголошує увагу на певних

* Науковий керівник – Б.В. Мельничук, к.е.н., ст.н.с.